

Afspraak casusregie op afstand
Rijk-VNG 2026

1. Aanleiding

Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet bepaalt welke gemeente verantwoordelijk is voor de organisatie en financiering van jeugdhulp ten behoeve van een jeugdige. Sinds de wijziging van het woonplaatsbeginsel per 1 januari 2022 geldt voor jeugdhulp met verblijf dat de gemeente waar de jeugdige vóór deze plaatsing stond ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) financieel én inhoudelijk verantwoordelijk is.¹²

In de praktijk functioneert deze wijziging in het algemeen goed, ook bij verblijfsinstellingen waar ambulante zorg onderdeel is van het totale zorgaanbod. Knelpunten in sommige gevallen ontstaan echter wanneer een jeugdige die buiten de herkomstgemeente verblijft in pleegzorg, een gezinshuis of de maatschappelijke- en vrouwenopvang aanvullend ambulante jeugdhulp nodig heeft.³ Uit casuïstiek blijkt dat in die gevallen ambulante zorg niet altijd (tijdig) kan worden geregeld, met als gevolg dat de jeugdige deze zorg niet of (te) laat krijgt.

Hoewel wetgeving op dit punt helder is en bepaalt dat de herkomstgemeente de inzet van deze ambulante zorg moet bepalen en betalen, blijkt dat dit in de praktijk niet altijd goed gaat door knelpunten in de intergemeentelijke samenwerking. Voorbeelden hiervan zijn dat deze jeugdhulp moet worden ingezet vanuit het aanbod in de verblijfsgemeenten, terwijl herkomstgemeenten geen zicht op dit aanbod hebben. Daarnaast moeten herkomstgemeenten nieuwe contracten met lokale aanbieders van verblijfsgemeenten sluiten.

2. Passende werkwijze

Het bovenstaande knelpunt kan worden opgelost door het verlenen van mandaat.

- Mandaatverlening is mogelijk binnen de bestaande wetgeving.⁴
- De herkomstgemeente verleent in deze constructie mandaat aan de verblijfsgemeente om namens de herkomstgemeente te beslissen op een aanvraag tot een voorziening jeugdhulp ten behoeve van de jeugdige die in de verblijfsgemeente verblijft. Hierbij behoudt de herkomstgemeente dus de zorginhoudelijke verantwoordelijkheid en de financiële verantwoordelijkheid.
- In het mandaatbesluit kan de herkomstgemeente op grond van de Algemene wet bestuursrecht instructies (randvoorwaarden) meegeven aan de woongemeente waarbinnen het de gemandateerde bevoegdheid uitoefent, bijvoorbeeld met betrekking tot de maximale kosten of de duur van het mandaat.⁵
- Voor het verlenen van dit mandaat is de instemming van de verblijfsgemeente nodig.⁶
- De verblijfsgemeente zorgt voor de inzet van jeugdhulp.
- Deze werkwijze sluit aan bij de oorspronkelijke beleidsdoelen van het woonplaatsbeginsel.⁷

3. Afspraak

- Het Rijk en de VNG spreken af zich in te zetten om bovengenoemde werkwijze ten behoeve van jeugdigen die verblijf hebben in de vrouwenopvang, maatschappelijke opvang, pleegzorg of een gezinshuis in een andere gemeente en die aanvullende ambulante zorg nodig hebben, breed in Nederland te verspreiden.
- Met dat doel wordt een toelichting geschreven waarin deze werkwijze nader wordt toegelicht.

¹ Stb. 2021, 524.

² Kamerstukken II, 2018/19, 35219, nr. 3, p.7.

³ De herkomstgemeente is de gemeente waar de jeugdige voorafgaand in het verblijf stond ingeschreven in de Basisregistratie Personen. De verblijfsgemeente is de gemeente waar de jeugdige de jeugdhulp met verblijf geniet.

⁴ Art. 10:3 Awb.

⁵ Art. 10:6 Awb.

⁶ Art. 10:4, lid 1, Awb.

⁷ Kamerstukken II, 2018/19, 35219, nr. 3, p.3 e.v.

- Ook wordt een modelbesluit voor mandaatverlening ontwikkeld, die colleges kunnen gebruiken om in voorkomend geval snel tot mandaatverlening over te kunnen gaan.

Landelijk meldpunt woonplaatsbeginsel

In aanvulling hierop wordt het Ketenbureau i-Sociaal Domein (hierna: het Ketenbureau) in het kader van geschillen over de toepassing van het woonplaatsbeginsel Jeugdwet sterker gepositioneerd. Zo wordt het landelijk meldpunt woonplaatsbeginsel geformaliseerd en kan hier casuïstiek gemeld worden, mocht het ondanks bovenstaande afspraken in de praktijk toch niet goed gaan. Daarnaast wordt ingezet op de adviserende en de bemiddelende functie van het Ketenbureau.

Het idee is dat door een vroegtijdig, gedragen en onafhankelijk advies van de adviseurs van het Ketenbureau in een vroegtijdig stadium geschillen over het woonplaatsbeginsel kunnen worden beslecht. Hiermee wordt voorkomen dat jeugdhulp niet of niet tijdig wordt ingezet, of dat de casus escaleert en bij de geschillencommissie Sociaal Domein wordt ingebracht.

4. Ingangsdatum en evaluatie

- De bovenstaande afspraak treedt in werking na instemming.
- Jaarlijks wordt de afspraak geëvalueerd. Na vier jaar wordt bezien of deze frequentie nog passend is.